

No : 03

Tarih : 08/01/2019

TÜKETİCİ FİYAT ENDEKSİNE İLİŞKİN KAMUOYU DUYURUSU

Türkiye İstatistik Kurumunun mesleki ve teknik bağımsızlığı, Birleşmiş Milletler tarafından 1992 yılında kabul edilen resmi istatistik temel ilkeleri ve Avrupa Komisyonu tarafından 2005 yılında kabul edilen Avrupa İstatistikleri Uygulama Esasları ile uyumlu ilgili mevzuat çerçevesinde teminat altına alınmıştır.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), ürettiği tüm istatistiklerde olduğu gibi tüketici fiyat endeksini (TÜFE) uluslararası normlarda; mesleki bağımsızlık, şeffaflık, karşılaştırılabilirlik, tarafsızlık ve doğruluk ilkelerine bağlı olarak, Avrupa Birliği ve dünya genelinde geçerli olan, uluslararası kurumlar tarafından tavsiye edilen yöntem, tanım ve kavramları kullanarak hesaplamaktadır. Söz konusu kavram ve yöntemler ile uygulama sonuçları yerli ve yabancı kurum ve kuruluşlardaki uzmanların değerlendirmelerine açık olduğu gibi, en ayrıntılı düzeyde de kamuoyu ile paylaşılmaktadır. TÜFE hesaplamalarında kullanılan ağırlıklar, madde sepeti ve fiyatlar şeffaflık politikası gereği Türkiye İstatistik Kurumu internet sayfasında da yayımlanmaktadır. Bu alanda TÜİK dünyada en şeffaf kurumlar arasında yer almaktadır.

TÜFE, tüketim harcamalarına konu olan mal ve hizmetlere ait fiyatların genel düzeyindeki değişimin göstergesidir. TÜFE hesaplamaları, tüketici fiyat endeksi tüketim (madde) sepeti oluşturulması, ağırlıkların belirlenmesi ve fiyatların derlenmesi olmak üzere üç aşamada yürütülmektedir.

2003=100 temel yıllık TÜFE zincirleme endeks olarak hesaplanmakta, bu nedenle her yıl;

- Endeks sepeti güncellenmekte,
- Endeks sepetinde yer alan ürünlerin ağırlıkları yeniden tespit edilmekte,
- Fiyat derlenen yerleşim yerleri ve işyerleri (örneklem yapısı) yeniden gözden geçirilmektedir.

TÜFE hesaplamalarında hanehalklarının yoğunlukla tercih ettiği işyerlerinin seçilmesi ve fiyatların bu işyerlerinden derlenmesi gerekmektedir. 2018 yılında TÜFE’de 407 madde, 895 madde çeşidi kapsanmış, 28 015 işyeri ve 4 274 konuttan her ay yaklaşık 415 000 fiyat derlenmiştir.

TÜFE kapsamında 81 il merkezinin tamamını da içeren toplam 221 ilçeden fiyat derlenmiştir. Ayrıca yıllık olarak zincirlenen bir endeks yapısı kullanıldığından Aralık ayında çift fiyat derlenmiş, hem ilgili yılın (2018) sepetinde yer alan ürünler ve işyerlerinden fiyat alınmış, hem de izleyen yıl (2019) sepeti kapsamındaki ürünler ve işyerlerinden fiyatlar derlenmiştir. TÜFE sepetinde yer alan madde ve madde çeşidi sayısı her yıl değişim gösterebilmektedir.

TÜFE tüketim sepetinde yer alacak mal ve hizmetlerin belirlenmesinde, hanehalkı tüketim harcamalarının derlendiği hanehalkı bütçe anketi ve ayrıca idari kayıtlar kullanılmaktadır. Her yıl Aralık ayında yeni önem kazanan madde ve madde çeşitleri endekse dahil edilmekte, önemini kaybedenler ise endeks sepetinden çıkartılmaktadır. Toplam hanehalkı parasal tüketim harcamaları içinde 1/1000'den fazla ağırlık alan mal ve hizmetler TÜFE sepetine dahil edilmektedir. Bu kural Avrupa Birliği İstatistik Ofisi (Eurostat) tarafından belirlenmiş olup, Avrupa Birliği tarafından talep edilen tüketici fiyat endeksi için de kullanılmaktadır.

Kamuoyunda bir köşe yazarına atıfla iddia olunan hususlara ilişkin cevaplarımız aşağıdadır:

1. *2018 yılında endeks sepetinde yer alacak ürünler ve ağırlıklara ilişkin çalışmalar 2018 Ocak ayında tamamlanmıştır. **2018 sepetinde takip edilen işyerlerinin Ekim ayında Kurum Başkanlığı tarafından değiştirilmesi ve iki firmaya kaydırılması gibi bir durum kesinlikle söz konusu değildir.** 2018 Ocak ayında belirlenen sepet, ağırlıklar ve işyeri seçimine yönelik metodolojide herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.*

TÜFE hesaplamalarında işyerlerinin tespitinde yoğun alışveriş yapılma kriteri esastır. 2019 yılına kadar işyeri tespiti Bölge Müdürlüklerimizden gözlemlerine dayanmaktaydı. Ancak 2019 yılı TÜFE hesaplamalarında kullanılacak işyerlerinin belirlenmesinde perakende sektöründe yer alan marketler ve giyim mağazalarının Gelir İdaresi Başkanlığından (GİB) alınan ciro payları kullanılmış; bu şekilde en çok satış yapan işyerlerinden fiyat derlenmesi planlanmıştır. Böylece tüketicilerin yoğunluk ile tercih ettiği işyerleri uluslararası normlara daha uygun bir şekilde ciro büyüklükleri dikkate alınarak belirlenmiştir. Bu kapsamda 2019 yılında fiyat derlenecek işyeri sayısı ciro tabakalaması ile belirlemiş ve işyeri sayısı ve fiyat sayısı (örnek hacmi) artırılmıştır. Bu işyerlerinden 2019 sepetine temel oluşturacak şekilde Aralık ayında fiyat derlenmeye başlanmıştır.

2. *TÜFE kapsamında fiyat derleme sıklığı piyasadaki fiyat gelişimini yansıtabilecek şekilde yapılmaktadır. Fiyat hareketliliği yüksek olan ürünlerde daha sık aralıklarla fiyat derlenmektedir. Buradaki amaç düşük fiyatı kaydetmek olmayıp, yükselen ya da düşen bütün fiyatları kaydetmektir. Uygulama zorlukları olmazsa ayın tüm günlerinin ve işlemlerinin (alışverişlerin) kapsanması hedeflenmektedir. TÜFE hesaplamalarının modernleştirilmesi çalışmaları kapsamında fiyat hareketliliğini daha duyarlı bir şekilde verebilmek*

TÜİK Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

Tel: 0312 454 70 98 – 454 70 99 Faks: 0312 425 20 53 e-Posta: bhim@tuik.gov.tr

için ayın tüm günlerini ve tüm satışları içeren barkod verisi kullanılarak işlem hacmine göre ağırlıklandırılmış fiyatlarının hesaplamalarda kullanımı TÜİK tarafından bir ARGE projesi olarak yürütülmektedir.

3. *TÜFE sepetinde 2003 yılından bu yana otomobil ve elektronik eşyalar kapsamaktadır. 2018 yılı ve öncesinde, sadece Ankara ilinden derlenen bu ürünlerin, bölgesel fiyat farklılığını yansıtmak amacı ile 2019 yılında tüm Bölge Müdürlükleri tarafından derlenmesi planlanmıştır. Bu kapsamda 2019 yılı endeks hesaplamalarına baz oluşturmak üzere Aralık ayı fiyatları derlenmiştir. Yani 2018 yılında sepette yer alan, 2019 yılında da yer alması öngörülen bu ürünlerin fiyatlarının tüm Bölge Müdürlüklerinden derlenmesi amaçlanmıştır.*

2019 yılı çalışmaları kapsamında yapılan yenilikler, ciro büyüklükleri gibi daha objektif kriterler kullanılarak işyeri seçiminin yapılması, otomobil ve elektronik eşya gibi sadece Ankara ilinden derlenen maddelerin fiyatlarının Bölge Müdürlüklerinin tamamına dağıtılması, işyeri sayısının ve fiyat sayısının bu çerçevede artırılmasıdır. 2019 yılında kullanılacak sepet için Aralık ayında fiyat derleme çalışmaları da bu kapsamda yürütülmüştür.

TÜFE verisi bu alanda dünyada yayımlanan en şeffaf veriler arasında yer almaktadır. Bu kapsamda yayımlanan verilere bakıldığında Kasım ve Aralık aylarında enflasyonun ana belirleyicisi döviz kurundaki iyileşme ve vergi düzenlemeleridir.

Kurumumuz tarafından enflasyon rakamları uluslararası kavram ve yöntemleri kullanılarak hesaplanmaktadır.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.